

Asia: VN/26678/2024

## **Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kaupparekisterilain muuttamisesta**

### **Lausunnonantajan lausunto**

#### **Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan kenttään**

Kaupparekisteritietojen oikeellisuuteen ja ajantasaisuuteen kiinnitettävä entistä enemmän huomiota

Suomen Tilintarkastajat ry (ST) kiittää mahdollisuudesta kommentoida luonnosta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kaupparekisterilain muuttamisesta (HE-luonnos).

Esityksen keskeisenä tavoitteena on mahdollistaa sellaisten yritysten ja yhteisöjen palauttaminen kaupparekisteriin, jotka on poistettu kaupparekisteristä tilinpäätöksen tai edunsaajatietojen rekisteröimisen laiminlyönnin seurauksena. Lisäksi luonnoksessa hallituksen esitykseksi ehdotetaan muutosta kaupparekisterilain voimaantulosäännökseen siten, että rekisteritietojen ajantasaisuuden tarkistamista koskevaa säännöstä alettaisiin soveltaa vuoden 2026 sijaan vasta vuonna 2027. Koska tilintarkastajaa koskevien rekisteritietojen ajantasaisuus ja oikeellisuus on lähtökohtaisesti tilintarkastuksen kohteena olevan yhteisön vastuulla, on rekisteritietojen tarkistamisen lykkäyksellä vaikutusta myös tilintarkastusta koskeviin tietoihin.

Kaupparekisteriin palauttamista koskevat sääntelyehdotukset

ST kannattaa ehdotusta kaupparekisterilain muutokseksi, jolla mahdollistetaan sellaisten yritysten ja yhteisöjen palauttaminen kaupparekisteriin, jotka on poistettu kaupparekisteristä tilinpäätöksen tai edunsaajatietojen rekisteröimisen laiminlyönnin seurauksena.

ST pitää perusteltuna HE-luonnoksessa valittua linjausta siitä, että sääntely mahdollistaa yhden rekisteriin palauttamisen kymmenen vuoden ajanjaksolla, jolloin kaupparekisterin ajantasaisuuden varmistamiseksi ja laiminlyöntien jatkamisen estämiseksi toistuvien hakemusten tekeminen ei olisi mahdollista.

HE-luonnoksen mukaan hakemus rekisteriin palauttamisesta tulee tehdä yhden vuoden kuluttua selvitystilaan määräämisestä tai rekisteristä poistamisesta. Yhden vuoden määräaika hakemukselle voitaneen pitää varsin pitkänä, kun huomioidaan HE-luonnoksessa esitetyt (s. 14) tavoitteet siitä, että ”esityksen tavoitteena on, että ilmoitusvelvollinen voisi jatkaa toimintaansa mahdollisimman normaalisti ja vastaavasti kuin ennen selvitystilaan tai rekisteristä poistettavaksi määräämistä. Esityksellä ei oteta kuitenkaan kantaa ilmoitusvelvolliselle lainsäädännöstä mahdollisesti johtuviin muihin seuraamuksiin, kuten veroseuraamuksiin, mutta selvitystilan lopettamista tai rekisteriin palauttamista koskevaa päätöstä tulisi tulkita ilmoitusvelvollisen kannalta siten, ettei toimintaa ole ollut tarkoitus lopettaa, vaikka selvitystilaan määrääminen tai rekisteristä poistaminen olisi toiminnan tosiasiallisesti väliaikaisesti keskeyttänyt. Lainsäädäntöä tulisi myös tulkita sen mahdollistamin keinoin siten, että välilliset seuraamukset ilmoitusvelvolliselle jäisivät mahdollisimman vähäisiksi.”

On oletettavaa, että ne yritykset, joilla on intressi rekisteröityä uudelleen kaupparekisteriin, tekevät tai pyrkivät tekemään rekisteröinnin huomattavasti vuoden määräaika nopeammassa aikataulussa, koska niin sanottu välitila, jossa yhteisö on sinä ajanjaksona, kun se ei ole rekisteröity, synnyttää kuitenkin useita liiketoiminnan harjoittamista vaikeuttavia ongelmia. Rekisteristä poistaminen voi aiheuttaa myös yhteisön ulkopuolisille tahoille kuten esimerkiksi yhteisön tilintarkastajalle kysymyksiä tilintarkastustoimeksiannon jatkumisesta tilanteessa, jossa yhteisö on poistettu kaupparekisteristä.

Kaupparekisteritietojen ajantasaisuuden tarkistamista koskevan voimaantulosäännöksen soveltamisen lykkääminen

HE-luonnoksessa ehdotetaan lisäksi muutosta kaupparekisterilain voimaantulosäännökseen siten, että rekisteritietojen ajantasaisuuden tarkistamista koskevaa säännöstä alettaisiin soveltaa vuoden 2026 sijaan vasta vuonna 2027.

ST on korostanut ja pitänyt aiemmissa kannanotoissaan tärkeänä, että varmistetaan rekisteritietojen oikeellisuus ja ajantasaisuus. Rekisteritietojen oikeellisuus ja ajantasaisuus on perusedellytys kaupparekisterin olemassaololle ja rekisteritietojen käytettävyydelle. Rekisterin toimivuus vaikuttaa sekä yritysten että yhteiskunnan kannalta olennaisesti prosesseihin ja rekisteritietojen puutteellisuudella ja virheellisyydellä on siten vaikutuksia useille eri toimijoille.

ST ymmärtää, että rekisteritietojen ajantasaisuudesta seuraa joitain kustannuksia. ST katsoo, että kaupparekisteritietojen ajantasaisuus ja luotettavuus ovat keskeisiä sekä tilintarkastajien että muiden sidosryhmien näkökulmasta. Kaupparekisteritiedoilla on suoria vaikutuksia yritysten ja yhteisöjen toiminnan läpinäkyvyyteen sekä velvoitteiden, kuten verovelvoitteiden, noudattamiseen.

ST pitää valitettavana säännöksen soveltamiseen HE-luonnoksessa ehdotettua lykkäystä. Lykkäystä perustellaan sillä, että rekisteriviranomainen ei saa teknistä toteutusta valmiiksi vuoden 2026 alkuun mennessä. ST ei pidä tätä riittävänä perusteena lykkäykselle, ottaen huomioon, että kaupparekisterilaki on kuitenkin ollut voimassa jo 1.6.2023 lähtien, joten aikaa tekniselle toteutukselle on olemassa kaksi ja puoli vuotta.

Lykkäämisehdotus koskee kaupparekisterilain 23 §:ää rekisteritietojen ajantasaisuuden tarkistamisesta, jonka mukaan

”Osakeyhtiön, osuuskunnan, eurooppayhtiön, eurooppaosuuskunnan ja Suomeen sivuliikkeen perustaneen ulkomaalaisen elinkeinonharjoittajan on ilmoitettava kaupparekisteriin ilmoitusvelvollisen ilmoituksen perusteella merkittävät tiedot ja yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin merkityt yrityksen yhteystiedot ajantasaisiksi kalenterivuositain. Muulla kuin edellä mainitulla ilmoitusvelvollisella on oikeus ilmoittaa rekisteritiedot ajantasaisiksi.

Ilmoitusvelvollinen voi ilmoittaa tiedot ajantasaisiksi myös vireillä olevan muutosilmoituksen mukaisesti muutettuna. Ajantasaisuutta koskevan rekisterimerkinnän edellytyksenä on tällöin, että muutosilmoitus rekisteröidään ilmoituksen mukaisesti.

Rekisteriviranomainen tekee rekisteritietojen ajantasaisuutta koskevasta ilmoituksesta samoin kuin 1 momentissa tarkoitetun ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä merkinnän kaupparekisteriin.”

Kaupparekisterin tietojen ajantasaisuuden ja luotettavuuden tähden olisi erityisen tärkeää, että ilmoitusvelvollisia koskevat tiedot ovat kaupparekisterissä ajan tasalla ja oikein. Esimerkiksi verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikön laatimat viimeaikaiset selvitykset osoittavat, että suurella osalla osakeyhtiöistä on puutteita kaupparekisterin rekisteritiedoissa. Selvitysten mukaan puutteita on erityisen paljon tilintarkastukseen liittyvissä tiedoissa. Tilintarkastajien rooli on kriittinen ja tulee huomioida, sillä rekisteritietojen puutteet voivat heikentää heidän työnsä edellytyksiä ja vaikeuttaa heidän vastuidensa hoitamista. Erityisesti huomio tulisi kiinnittää siihen, että tilintarkastustietojen rekisteröinti on jo osoittautunut ongelmalliseksi ja tämä vaikuttaa myös verovelvoitteiden hoitamiseen, kuten harmaan talouden selvityksissä on todettu. Esimerkiksi HTSY 8/2024 selvityksen kohdejoukon 27 070 osakeyhtiöstä tilintarkastaja puuttui 32 prosentilla eli 8701 osakeyhtiöllä ja tilintarkastuskertomusta ei ollut rekisteröinyt 39 prosenttia eli 10 463 osakeyhtiötä. (Ks. tarkemmin harmaan talouden selvitysyksikön selvitykset: Tilintarkastusta koskevien velvoitteiden noudattaminen - Luokittelu veroilmoitus- ja kaupparekisteritietojen perusteella, Selvitys 6/2023 ja Yhtiön hallinnon ja taloushallinnon järjestäminen - Vaikutukset verovelvoitteiden hoitoon, Selvitys 8/2024.)

Edellä mainitun lisäksi ST pitää perusteltuna, että myös tilintarkastusyhteisöllä olisi mahdollisuus kuluitta oikaista itseään koskevat virheelliset rekisteritiedot. Tässä tarkoitetaan siis tilannetta, jossa tilintarkastusyhteisö on rekisteröity jonkin yhteisön tilintarkastajaksi, vaikka tosiasiallisesti tilintarkastusyhteisö ei enää olisi yhteisön tilintarkastaja. Ehdotettu muutos edesauttaisi kaupparekisteritietojen oikeellisuutta ja ajantasaisuutta. Käsityksemme mukaan tämä olisi mahdollista toteuttaa nyt käsittelyssä olevan hallituksen esityksen eduskuntakäsittelyn yhteydessä.

Helsingissä 29. päivänä lokakuuta 2024

SUOMEN TILINTARKASTAJAT RY

Osmo Valovirta

Hallituksen puheenjohtaja

Sanna Alakare

Toiminnanjohtaja

Raitio Jarkko  
Suomen Tilintarkastajat ry